

1858

Pierwsze próby uzyskania zgody na postawienie pomnika u cara Aleksandra II.

*BRĄK ZGODY!
car Aleksander II*

Z okazji setnej rocznicy urodzin poety podjęto kolejną próbę postawienia pomnika.

1898

*BEZZWŁOCZNIE ZANIECHAĆ!
DALSZYCH PRAC
NAD POMNIKIEM!*

Władze carskie

1899

Wobec zakazu stawiania pomników na terenie miasta, ustawiono przyścienny pomnik w kościele świętych Jana Chrzciciela i Jana Apostoła. Było to miejsce, w którym jako student modlił się Adam Mickiewicz. Projekt wykonał Tadeusz Stryjeński, a popiersie poety wyrzeźbił Marceli Guyski.



Zbigniew Pronaszko wykonał projekt pomnika Adama Mickiewicza i przekazał go obu komitetom. Komitet cywilny odrzucił projekt i kategorycznie odmówił ustawienia go przed ratuszem. Komitet wojskowy natomiast przyjął koncepcję Pronaszki i postanowił ustawić model pomnika na terenach wojskowych.

Powstały równoległe dwa Komitety Budowy Pomnika Adama Mickiewicza, cywilny i wojskowy.

Powołano Komitet Budowy Pomnika i ogłoszono składkę na ten cel. Władze rosyjskie wydały ponownie rozkaz zaprzestania prac.

1905

1921

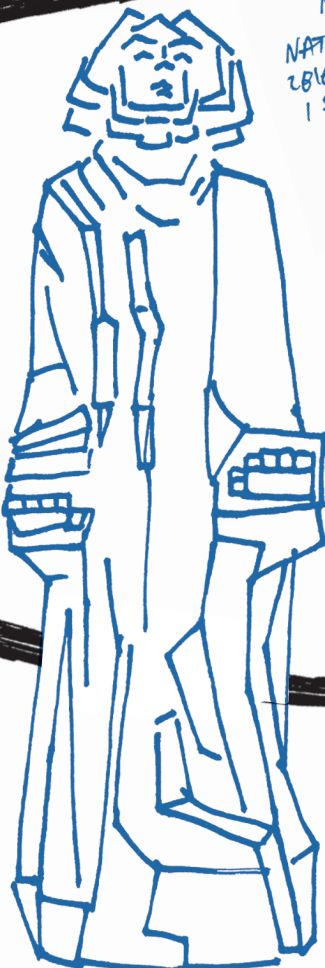
*АЕРЗОСТЬ! (ros. Bezcelność)
НАУЧУМИАСЬ ЗАПРЕСТАТЬ
І СТАВІАНА ПОНІКА!
Rozkaz wileńskiego
generała-gubernatora
Serpiusza Jędraszewskiego*



1922

31.10.1924

Marszałek Józef Piłsudski odstawił drewnianą makietę pomnika, którą ustawiono na terenie koszar wojskowych nad rzeką. Ten prowizoryczny model pomnika stał do roku 1939.



Naprzeciwko AZS-u, po drugiej stronie Wili i stał „Mickiewicz” Pronaszki. Olbrzymia kubistyczna bryła tam wygnana przez ojców miasta, którzy chyba mieli słuszność, nie chcąc jej postawić wśród starych kamieni.

Czesław Miłosz

Pomnik Pronaszki tysiącrotnie bliższy jest duchowi wieszczu i najgłębszym jego z naszym czasem relacjom [...] Artysta postanowił swej wizji wieszczu nadać formy wyrosłe z ducha naszych czasów, wychodząc z przekonania, że poeta żyje nam dzisiaj inny niżli sto lat temu.

Witold Hulewicz

1925

Cywilny Komitet Budowy Pomnika Adama Mickiewicza w Wilnie ogłosił konkurs na pomnik. Wygrał go projekt Stanisława Szukalskiego. Z powodu krytyki nie został zrealizowany.

Ogłoszono kolejny konkurs na pomnik Adama Mickiewicza w Wilnie. Zwyciężył projekt Henryka Kuny, który był szeroko dyskutowany w środowisku wileńskim. Krytyka projektu opóźniła jego realizację. Postać Mickiewicza została odlana dopiero w kwietniu 1939 roku w Warszawie. Ze względu na wybuch wojny pomnik nie stanął w Wilnie.

Na pomniku siedzi obdarty z szat i skóry człek, w plecy pazurami wbił się mu wampir, potworną szyję wsunął golasowi pod pachę, dziób wbił mu w pierś i żłapie krew. Cierpiętnik krzywi się niehumanie, nogą woła o ratunek i pomstę [...]

Br, straszny obraz.

wypowiedź osoby pod pseudonimem SB opublikowana w „Expressie Wileńskim”



Projekt Szukalskiego posiada wysokie walory rzeźbiarskie, wybitną oryginalność, świeżość inwencji plastycznej, niepospolitą precyzję wykonania, znakomitą niepowседневną architekturę. Wystawia postać Mickiewicza oraz jego indywidualność duchową. Postać ujęta pod ramię Orła usiadłego na tęczu i symbolizującego Polskę, czy naród polski – i karmi go własną krwią serdeczną.

Wilnianin



Jeżeli ten okropny pomnik stanie naprawdę, to nie pozostanie nam nic innego jak unikać ulicy Mickiewicza w ogóle.

Zofia Abramowiczówna

Mickiewicz w prześcieradle kąpielowym z księgą, prawdopodobnie notesem podróżnym, gra rolę Żyda wiecznego tułacza [...]
Podziwiać należy zdolności akrobatyczne wieszczka, który dla rozszerzenia pola widzenia właził na słup i tam potrafi ekwilibrum utrzymać.

Stanisław Wańkiewicz



1984

Na placu przed kościołem świętej Anny odsłonięto pomnik Adama Mickiewicza autorstwa litewskiego rzeźbiarza Gediminasu Jokūbonisa.



1996

Przed pomnikiem Mickiewicza autorstwa Jokūbonisa umieszczono 6 płaskorzeźb ze scenami z Dziadów wykonanych w latach trzydziestych XX wieku przez Henryka Kunę przeznaczonych do pomnika jego projektu.

2021

W lipcu przed Ratuszem w Wilnie stanęła rekonstrukcja pomnika Adama Mickiewicza autorstwa Zbigniewa Pronaszki. Wykonał ją litwski artysta Toas Valentinaitis.

Pytania do dyskusji:

- Jaką formę powinien mieć pomnik Adama Mickiewicza stojący w centrum miasta, tradycyjną czy nowoczesną? Czy ma nawiązywać do stylu epoki w której żył poeta, czyli pierwszej połowy XIX wieku, czy odzwierciedlać ducha czasu, mody i stylistyki XX lub XXI wieku?
- Czy wielkie dzieła i pamięć o wieszczu powinny mieć odzwierciedlenie w skali i formie pomnika?
- Kto powinien decydować o wyglądzie pomnika znajdującego się w przestrzeni publicznej: artyści i specjaliści czy mieszkańcy miasta?
- Czy wynik konkursu ustalony przez specjalistów powinien być respektowany, a zwycięski projekt stanąć w mieście pomimo sprzeciwu mieszkańców?
- Czy artyści powinni hołdować gustom większości mieszkańców, czy je wyprzedzać i narzucać swoje wizje?